

NOTAT

– magasin om demokrati og Europa

Tema: Er en skat svaret på finanskriserne?

Prins Joachim:
**Får mindre
i landbrugsstøtte**

**Dansk nej
til finansskat**

TEMA:

FOTO: SCANPIX

Finanskriser: Er Robin Hood skatten en mirakelkur?

Siden finanskrisen brød løs for alvor i efteråret 2008 har nye regler for finansmarkederne stået højt på dagsordenen i EU. Opstramninger af lovgivningen skal hindre nye kriser, har det lydt igen og igen. Gang på gang er ambitionerne dog blevet barberet ned til små skridt med ringe betydning for de store bevægelser i det finansielle kasino. Nu er det sidste store slag om svaret på finanskrisen på vej. I juli fremlægger Kommissionen sit svar på spørgsmålet "skal vi beskatte alle finanstransaktioner"? Det lyder måske ikke af noget særligt, men det er det.

En skat på finanstransaktioner – d.v.s. en skat hver eneste gang, der handles med et værdipapir – har længe været fremført som en af få muligheder for at øge stabiliteten på finansmarkederne. En lille skat på f.eks. 0,05 procent på hver eneste handel med et værdipapir, ville kunne nedsætte antallet af handler, der indgår betragteligt. Sådant en lille afgift ville dæmpe noget af manien, antallet af handler ville falde med hen ved 2/3 – markedet ville blive mere stabilt. Færre kriser, mindre kriser. Sådant lyder teorien.

Der er mere end ét godt argument for en skat. Beregninger viser, at en skat på finansielle transaktioner kan indbringe 600 milliarder dollars på årsplan, hvis den indføres globalt. De penge skal bruges til u-landsbistand, bekæmpelse af klimaforandringer og til velfærd, lyder det fra de mange kampnegrupper verden over, der arbejder for dét, de kalder "Robin Hood Skatten." Og det er heller ikke så lidt man kan gøre for dem. I 2005 ville det, ifølge den britiske u-landsorganisation Oxfam, have kostet bare 150 milliarder dollars at nå FN-målet om en halvering af fattigdommen i verden inden 2015. De penge, der ville tilfalde Danmark efter én af fordelingsmodellerne, svarer til ca. tre efterlønsordninger.

Så er der egentlig nogen grund til at tøve? For et årti siden var skatter af den art ikke noget, der taltes seriøst om på statsmandsniveau, især i Europa. Men det er langt fra alle, der er overbevist. I dette nummer præsenterer vi holdningerne for og imod. ♦

Red.

Hvor meget handles der for på finansmarkederne?

Figuren viser den årlige værdi af handlerne på finansmarkederne, d.v.s. hver gang et værdipapir handles, tælles pengene, og til sidst regnes det samlede beløb ud. På grafen kan det ses, at den årlige handel langt overstiger værdien af den samlede produktion i verden (det globale BNP). Alene værdien af handlerne med de såkaldte derivater ligger i dag på over 70 gange det globale BNP.

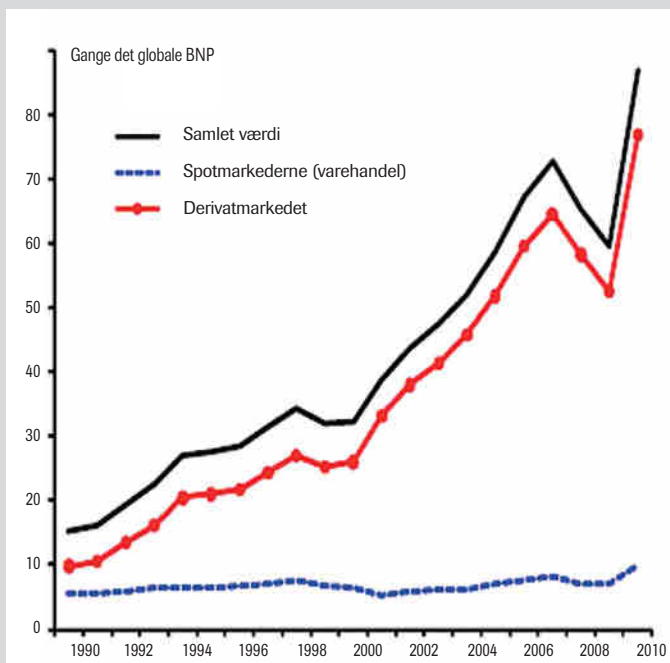
Derivater er papirer, der kan beskrives som en slags væddemål om bevægelser på markedet. Med et derivat køber man altså ikke en vare eller en tjeneste, men forsøger at tjene penge på en bevægelse i f.eks. priser på en aktie, en obligation eller lignende.

Det kan også ses af figuren, at finanskrisen i 2007-2008 kun gav et lille dyk i værdien af handlerne, og at væksten i finanshandler er taget til igen.

Eurolande press

Samlet værdi af handler på finansmarkedet

33.000.000.000.000 kr.

Hvad koster en finanskriser?

Finanskriser har mange forskellige omkostninger, som er svære at sætte tal på. Men nogle ting kan opgøres præcist, f.eks. hvad det koster at spænde et sikkerhedsnet ud under banker for at undgå sammenbrud.

I december opgjorde EU-Kommissionen, at medlemslandene stillede i alt ca. 33 billioner kroner (tusinde milliarder) til rådighed for banker. Det svarer til omtrent en tredjedel af EU's samlede årlige produktion, eller næsten halvanden gang den tyske produktion.

Hvor mange af disse penge, der i sidste ende vender tilbage til statskasserne er meget usikkert, men de har allerede bidraget kraftigt til den offentlige gæld i EU.

er på for europæisk Robin Hood skat

Et stigende antal medlemsstater, især eurolande, melder sig som støtter af en skat på finansielle transaktioner i EU. Også selvom det ikke bliver en global skat.

OMSTRIDT SKAT. Det bliver næppe på verdensplan. Selvom det stadig er på dagsordenen hos de nuværende, franske værter for G20-møderne, anser kun få en global skat på finansielle transaktioner (FTT) for stadig at være en reel mulighed.

EU-Kommissionen har kun været positiv over for den såkaldte Robin Hood skat med det forbehold, at det skete på globalt plan, og har derfor nu skiftet retning over imod en mere almindelig skat på finansvirksomhed, FAT (se side 8).

Kommissionen frygter især, at en skat på transaktioner vil få de finansielle virksomheder til at flytte aktiviteterne ud af EU. Det afholder dog ikke en række medlemsstater fra fortsat at arbejde for, at EU indfører en FTT på egen hånd.

Rådet er delt

På et møde den 28. april diskuterede ministerrådets særlige arbejdsgruppe for skatteanliggender mulighederne for FTT/FAT i EU. Referatet af mødet, som NOTAT er kommet i besiddelse af, viser, at meningerne stadig er delte.

»En række delegationer støttede idéen

om en FTT fuldt ud, mens andre følte, at en FAT ville være mere lovende», skriver det ungarske formandskab i referatet, som finansministrene blev præsenteret for ved et møde den 17. maj.

Det er især eurolande, der er med på idéen. Tyskland, Østrig, Frankrig og Belgien har i et stykke tid været officielle tilhængere af en skat på transaktioner.

Den tyske kansler, Angela Merkel, meldte allerede sidste år ud, at hun vil arbejde for en FTT, som alene i Tyskland ville indbringe to milliarder euro om året.

FTT-holdet vokser

Nye spillere har dog meldt sig på banen. Især Luxembourgs premierminister, Jean-Claude Juncker, der er formand for eurolandenes særlige ministergruppe, har overrasket med sin støtte til en FTT.

»Vi er nødt til at holde dem, som udløste de uheldige begivenheder over de sidste par år, til regnskab. Derfor går jeg i høj grad ind for en skat på finansielle transaktioner,« sagde Juncker i marts ved en konference i EU-Parlamentet.

»Vi er nødt til at holde det på dagsor-

denen. Hvis vi ikke får det i G20, må vi se, om vi kan få det igennem i Europa eller i eurozonen. Jeg føler, at europæerne nogle gange kan vise vejen,« fastslog han.

Senest har også den finske finansminister, Jyrki Katainen meldt ud, at Finland vil arbejde for en FTT. Det skete i forbindelse med, at det finske parlament 11. maj gav sit samtykke til en redningspakke til Portugal.

»Vi så gerne, at den blev global, men en europæisk løsning er mulig,« sagde han.

FTT-skatten kan derfor blive et af en række krav, som Finland vil stille for at støtte den kommende "European Stability Mechanism" – en permanent fond, der med 700 milliarder euro i kassen skal agere sikkerhedsnet for trængte eurolande.

Endelig er der parlamentet. Selvom det ikke er juridisk bindende, kan det også få indflydelse, at EU-Parlamentet i marts med et overvældende flertal vedtog en resolution, der støtter en FTT på EU-plan. ♦

De glemte noget efter finanskrisen

EU har vedtaget bunkevis af nye regler for finansmarkederne siden kollapset i 2008. Men de er hidtil trippet uden om de reformer, der kunne ha' gjort en stor forskel. To eksperter fremhæver skat på finanstransaktioner som en af undladelsessynderne.

SIDSTE UDKALD. I løbet af de kommende måneder skal EU's Ministerråd tage stilling til, om der skal indføres en skat på alle handler med værdipapirer. I juli fremlægger Kommissionen en rapport, som vil vurdere, om det er en god idé eller ej at opkræve en lillebitte skat hver eneste gang, der handles på finansmarkedet. En skat, der af tilhængere kaldes en "Robin Hood skat", fordi den kan bruges til at omfordele penge fra finanssektoren til f.eks. u-landsbistand og velfærd. Men alt tyder på, at Kommissionen ikke vil udtrykke begejstring i rapporten, og det ærgrer flere eksperter. Reformerne af finansmarkeder-

ne siden den store krise i 2008 har nemlig været mangelfuld.

Slappe reformer

Stephan Schulmeister, lektor i økonomi ved Wiens Universitet afviser helt, at EU har opnået noget af betydning siden krisen.

»Når nogen hævder, at EU allerede er nået langt med reformerne af finansmarkederne er det lodret forkert. Der er f.eks. intet gjort for at hæmme spekulationen i medlemslandenes obligationer, og det har haft alvorlige konsekvenser for f.eks. Grækenland og Portugal. Og i øjeblikket ser

vi, hvordan spekulation er med til at drive priserne på fødevarer op. Den samlede handel med spekulative papirer på globalt plan ligger i dag langt over niveauet, da krisen brød løs i 2008,« siger han.

Schulmeister medgiver, at flere af de vedtagne reformer vil føre til større gennemsigtighed, »men det hjælper ikke meget, at markedet er mere gennemskeligt, hvis man ikke har ordentlige redskaber til at gøre noget ved de problemer, man får øje på«, pointerer han.

For store banker

Helt så negativ er Sony Kapoor ikke. Han

FOTO: ROBIN HOOD-KAMPAGNEN

Stephan Schulmeister.

er direktør for Re-Define, en tænketank for reform af finansmarkederne, og har en fortid i adskillige finansvirksomheder, herunder Lehman Brothers – den amerikanske investeringsbank, der gik fallit i september 2008 og skød den mest dramatiske fase af finanskrisen i gang.

»En del er gået i den rigtige retning. Problemet er, at det de har gjort ikke er nok, at det er gået for langsomt, og at de har prioriteret de forkerte områder«, siger han. Efter hans mening er der gjort en del for at sikre, at vi ikke får en krise igen med helt de samme kendetegn – et kollaps på ejendomsmarkedet efterfulgt af bankkollaps. Der er strammet op på sikkerheden, men ikke så meget, som han havde håbet:

»Det er en stor fejl, at der ikke er grebet ind over for banker, der er blevet så store, at det er for farligt for alle, hvis de går under. De burde splittes op i en fart. Men det kommer ikke til at ske lige foreløbigt,« siger Sony Kapoor, der mener det delvist skyldes bankernes formidable evne til at lave lobbyarbejde, og så skyldes det nationale interesser:

»Tyskerne har Deutsche Bank, franskmændene har BNP Paribas, Spanierne har BBVA og så videre. Alle store EU-lande har deres flagskibe i bankverdenen, som de forsøger at beskytte og styrke. Derfor er de vejet uden om at splitte dem op.«

Skadeligt for rigtig økonomi

Men vigtigst for Sony Kapoor er det, at anledningen ikke er grebet til at gå mere fundamentalt til værks.

»De glemte helt at stille sig selv det afgørende spørgsmål: Hvad er det for et finansielt system, vi vil have? Gennem de seneste par årtier har vi opbygget et

finansmarked, som fordeler ressourcerne forkert. Det er et system, der skader den produktive økonomi. Og i modsætning til det, der hævdes og som mange siger var meningen med det, så er det ikke et system, som neutraliserer risici, men som skaber dem.«

Stephan Schulmeister er enig:

»Det er et stort problem, at verdensøkonomien er blevet så domineret af finanssektoren. Svimlende beløb bliver investeret i værdipapirer, og det skader den produktive økonomi – realøkonomien,« siger han.

»Der skabes ekstreme former for spekulation, som har en skadelig virkning på realøkonomien. Der er skabt et system, hvor f.eks. aktier sælges og købes i manisk tempo, og hvor investorerne knap ved, hvad de sætter penge i. Den model, hvor investeringer byggede på valg på baggrund af viden om virkelige forhold, er brudt sammen. I stedet har vi fået et system, hvor finansinvesteringer er til for deres egen skyld,« fortsætter Sony Kapoor.

Skattens fordele

Hvilken type reformer skal der så til?

Sony Kapoor er tilhænger af en skat på finanstransaktioner, som han ser en lang række fordele i. En skat vil skabe større gennemsigtighed på markedet, den vil begrænse højfrekvenshandler (lynhurtige køb eller salg), og så er det en form for beskatning, der rammer præcist, mener han:

»Den er et uvurderligt supplement til beskatning af bankers overskud, og den indebærer en progressiv beskatning, der rammer de store spillere mest.«

Han mener dog ikke, skatten er "guds gave til menneskeheden", men må sup-

Sony Kapoor.

pleres med andre tiltag. Især opdelingen af store banker ser han som afgørende.

»Selvfølgelig kan en skat på finanstransaktioner ikke stå alene, men det er det bedste redskab, vi har til rådighed for at få bugt med en stor del af de handler, der foregår i svimlende tempo, og som ofte er computerstyrede,« siger Stephan Schulmeister, der længe har haft transaktionskatten som en mærkesag. En skat på bare 0,05 procent, siger hans beregninger, vil reducere antallet af handler med to tredjedele, og indbringe 660 milliarder dollars (3,4 billioner kroner). Et stort skridt mod større stabilitet, mener han.

"Coalition of the willing"

Men den beregning holder kun stik, hvis hele verden støtter en beskatning, og det ser Sony Kapoor ikke ske de næste ti år. Skal den sættes i søen, må det ske i Europa. Her er der mange hindringer, og den første er, at den eneste institution, som kan fremsætte forslaget formelt, EU-Kommissionen, er negative. Ifølge Sony Kapoor bør man ikke forvente andet fra dén kant: »Kommissionens modstand mod en skat på finanstransaktioner er fuldstændig ideologisk betinget.«

Du mener, at de beskytter kapitalens frie bevægelighed uanset hvad?

»Præcis.«

Men et større problem er, at det slet ikke er alle europæiske lande, som støtter en skat. Blandt modstanderne er Storbritannien, der har Europas største finansielle sektor, og derfor er der en risiko for, at handlerne på finansmarkederne bare bliver flyttet til London, hvis der kun indføres en skat i en mindre gruppe lande. Det ryster dog ikke Stephan Schulmeister, der mener, at der allerede nu er grundlag for at indføre en skat i en klub af ligesindede lande:

»Vi kan indføre en skat med de lande, som allerede har meldt deres støtte. Tyskland, Frankrig, Belgien, Østrig og nu også Finland. Det er nok. Man skal bare lade beskatningen være knyttet til personer, ikke til et geografisk område,« siger han. ♦

Danmark siger nej til finansskat

Den danske regering er modstander af, at EU indfører en skat på finansielle transaktioner, men skifter landet regeringen, skifter også den officielle holdning til dét spørgsmål.

AFVISNING. Det bliver ikke med Danmark som bannerfører, at EU indfører en skat på finansielle transaktioner. Det meldte finansminister Claus Hjort Frederiksen (V) ud på et møde med Europaudvalget 13. maj.

»Regeringen finder, at bidrag fra den finansielle sektor kan opnås mere hensigtsmæssigt gennem skatter på den finansielle aktivitet på linje med den danske lønsumsafgift,« sagde Claus Hjort Frederiksen (V), der fik støtte fra Dansk Folkeparti på mødet.

Lønsumsafgiften er en skat på lønningerne i den finansielle sektor på ca. 10 procent, som kompenserer for, at der ikke betales moms på finansielle produkter. Men ligesom EU-Kommissionen, frygter regeringen, at de finansielle aktiviteter vil forsvinde ud af landet, hvis transaktionerne beskattes. Og det kan betyde noget for Danmark, der med en daglig omsætning på flere hundrede milliarder kroner er blandt de største finansielle markeder i EU set i forhold til størrelse, siger regeringen.

De Konservative er principielt imod mere skat på finanssektoren og støtter derfor finansministeren.

»Vi tror det bliver væltet over på kunderne, og derfor er en skjult skattestigning,« siger medlem af Folketingets skatteudvalg Mike Legarth (K).

Oppositionen vil støtte FTT i EU

Socialdemokraternes Kim Mortensen mener derimod, at det ikke er nok, at Danmark har en lille afgift på lønninger. En transaktionsskat på EU-plan skal også dæmpe spekulatøren på de europæiske markeder.

»Selv en meget lille afgift på finansielle transaktioner kan have en afgørende betydning, og de store milliardspekulationer, der har været i Europa, har uden tvivl været med til at forcere den krise, Europa har haft,« sagde Kim Mortensen på mødet i Europaudvalget.

S og SF's holdning til emnet er endda medtaget i deres økonomiske plan "Fair Løsning 2020", der blev præsenteret 16. maj.

»(...) partierne vil gå positivt ind i internationalt arbejde med såvel FAT (Financial Activities Tax) som FTT (Financial Transactions Tax),« skriver S og SF i det fælles udspil.

En FAT fremføres af EU-Kommissionen som et tiltrækkende, og mindre vidtgående alternativ til FTT. Med en FAT er det mest overskuddet, der beskattes, ikke transaktionerne. Selvom S og SF medtager FAT i udspillet, mener SF, at den kun er et skridt på vejen.

»Det er ikke den optimale model. Jeg ser helst, at man laver en reel skat – ikke kun på overskuddet, men på selve transaktionerne,« siger SF's EU-ordfører, Pia Olsen Dyhr.

Også selvom det kan betyde mindre finansiell aktivitet i Danmark og EU.

»De kan ikke flytte alt ud af EU. Mange af transaktionerne foregår netop EU-landene imellem. Det kan godt være, at de så vil flytte nogle aktiviteter, men den vilde spekulation vil vi i virkeligheden også gerne komme til livs,« siger Pia Olsen Dyhr.

Udover S og SF støtter også Enhedslisten og Det Radikale Venstre en skat på transaktioner. Skifter flertallet i Folketinget efter det kommende valg, vil den danske holdning til spørgsmålet derfor også ændres. ♦

FOTO: POLFOTO

Anne E. Jensen (MEP for V) mener, at EU-Parlamentet bruger kræfterne forkert, når det anbefaler en skat på finanstransaktioner.

Blå EU-danskere ude af takt med partilinjen

Et stort, og bredt flertal i EU-Parlamentet går ind for en "Robin Hood skat". De borgerlige danske EU-politikere er ikke med på det hold.

REBELLER. Enten er Venstres EU-parlamentariker og den konservative Bendt Bendtsen ude af trit med hovedstrømningen i det borgerlige Europa.

Eller også har EU-parlamentets blå blok misforstået, hvad der er borgerlig politik.

Ikke færre end 529 af de 736 parlamentarikere stemte i marts ja til en opfordring til at gennemføre en "Robin Hood skat" på EU-niveau. Afstemningen blev en sjældent set forbrødring af konservative, liberale, socialdemokrater, grønne og venstrefløjspolitikere.

Der var også et flertal (360 ja mod 299 nej) for, at EU skal indføre en sådan skat på egen hånd, også selvom andre lande i verden ikke følger trop og gør det samme.

Næsten halvdelen af de konservative (47 procent), og tæt på to tredjedele af de liberale (65 procent) stemte for en sådan "hard line" tilgang.

Bare ikke de danske.

Ikke beføjelser

Anne E. Jensen, EU-parlamentariker for Venstre med en baggrund i den danske finanssektor stemte nej: »Hvis der skal opkræves skatter, så er man nødt til at have et retsgrundlag som med energiafgifter eller moms. Kommissionen har jo tidligere i år afvist at bruge finanssektoren som en indtægtskilde. EU har ikke beføjelser til at

opkræve egne skatter,« siger hun.

Anne E. Jensen mener at en afgift på bankernes fortjenester (FAT) er mere relevant end afgifter på enkelte bevægelser (FTT) men ikke relevant nok til at stemme ja.

»Der er en vis rimelighed i at bankerne betaler, men forudsætningerne mellem landene er så forskellige. Storbritannien har jo nationaliseret bankerne, og vi vil få slagsmål mellem London og Berlin om hvem, som skal betale.«

Men der er jo en meget bred opslutning bag tanken i Parlamentet?

»Det er endnu et eksempel på, at Europa-Parlamentet bruger kræfter på noget, man ikke har indflydelse på.«

Blå rebeller

Udover Anne E. Jensen stemte hendes to partifæller Jens Rohde og Morten Løkkegaard og den konservative Bendt Bendtsen nej til en opfordring om at indføre en Robin Hood skat.

Den danske blå blok blev dermed registreret på hjemmesiden votewatch.eu som "rebeller" i henholdsvis den liberale og den konservative partigruppe.

Morten Messerschmidt (Dansk Folkeparti) og det tidligere DF-medlem Anna Rosbach stemte også nej, men det var i

overensstemmelse med deres – nu forskellige – partigrupper i EU-Parlamentet.

Socialdemokraterne, SF (De Grønne i EU-Parlamentet) og Folkebevægelsens Søren Søndergaard stemte alle for en Robin Hood skat, også hvis det kun vil være muligt i EU.

Ned i en skuffe

Det store flertal i Parlamentet og opfordringerne fra eurolande som Tyskland og Frankrig, får ikke nej-stemmeren Anne E. Jensen til at skifte mening:

»De lande, som går ind for en afgift, kan jo bare gennemføre det på egen hånd,« siger hun.

Så hvordan mener du, at denne diskussion vil slutte; med en rapport i en skuffe?

»Ja, det tror jeg. Efter krisen i USA forventede man, at der ville komme en hårdere regulering, men med republikanernes modstand er det gået nærmest omvendt. Der er ikke nogle udsigter til en global regulering i dag, og så giver EU-regler ingen mening.« ♦

FOTO: EVELINA GOLD

Robin Hood går til angreb på Danske Bank i april i år. Kort tid efter har statuer i hovedstaden masker på. Det er aktivister for en skat, der er på jagt efter opmærksomhed – målet er dansk støtte til indførelse af Robin Hood skatten.

Værd at vide om Robin Hood skatten

Et grundkursus i skat på finanstransaktioner - som tilhængerne ser den.

Hvorfor lige den slags skat (en transaktionsskat)?

En Robin Hood skat er en skat på "finanstransaktioner". Det er en skat, som skal betales hver eneste gang et værdipapir af enhver art købes eller sælges. Formålet er ikke bare at indsamle penge, men også at "køle det globale kasino".

I dag foregår mange køb og salg af værdipapirer i et svimlende tempo, og ofte via computerprogrammer. Det øger risikoen for, at milliarder af dollars sættes i investeringer, der ikke holder, og som hen ad vejen kan skabe kriser.

Med en lille skat koster det pludselig penge at flytte penge. Med en skat på bare 0,05 procent vil antallet af handler falde med to tredjedele, vurderer professor Stephan Schulmeister. Markedet vil blive mere stabilt, og de indsamlede penge kan tages fra finanssektoren og bruges til bl.a. u-landsbistand og velfærd. Deraf navnet "Robin Hood skat".

Er en beskatning af finansvirksomhedernes overskud ikke bedre (en FAT-skat)?

EU diskuterer i øjeblikket flere forskellige modeller for, hvordan finanssektoren skal

beskattes, og modstanderne af en Robin Hood skat foretrækker en beskatning af finansvirksomhedernes overskud – en såkaldt FAT-skat.

Problemet i denne type beskatning er, at den ikke i særlig høj grad vil have indflydelse på, hvordan pengene bruges, og især hvor mange penge, der bruges til kortsigtede investeringer. Den vil derfor ikke øge stabiliteten på finansmarkedet.

Er Robin Hood skatten det samme som en Tobin-skat?

Næsten, men ikke helt. Tobin-skatten lægges på alle valutahandler, d.v.s. handler over grænserne eller mellem valutaer.

Dermed beskattes finanshandler, der foregår "indenlands" ikke. Transaktionsskatten er derfor en udvidet udgave af Tobin-skatten.

Hvor mange penge kan en skat give på årsplan?

Det kommer an på, hvor mange lande, der deltager. Hvis alle lande i verden lægger denne skat på finanstransaktioner, vil den indbringe 660 milliarder dollars, eller næsten 3,5 billioner kroner, på årsplan. Det er næsten syv gange den årlige globale ud-

viklingsbistand fra den rige til den fattige del af verden. Gennemføres skatten i et mindre område, f.eks. i EU, vil indtægterne være mindre, men stadig betragtelige: ca. 290 mia. dollars eller 1,5 billioner kroner om året.

Kan det overhovedet lade sig gøre – i praksis?

Ja. Den debat er forstummet på det seneste. Teknisk er der intet til hinder for at indføre skatten.

Faktisk har mange lande beskatning, som ligner til foreksling. For nyligt erkendte også en traditionel modstander af en transaktionsskat – Den Internationale Valutafond – at der ingen praktiske problemer er forbundet med en skat på finanstransaktioner. Barriererne er derfor politiske.

Skader man ikke alle mulige gode investeringer?

Skatten rammer ikke langsigtede investeringer. Der kan højst blive tale om en forsvindende lille afgift, der ingen betydning har for beslutningen om at investere. ♦

Sådan var det ikke tænkt

Det har aldrig været EU's mening at lægge bånd på kapitalbevægelser. Så hvad stiller man op med forslag – såsom en finansskat – der netop har dét som formål?

TRAKTAT. Da idéen om at lægge afgifter på kapitalbevægelser stod på dagsordenen for ti år siden var Kommissionen meget klar i mælet: Det er ulovligt!

Daværende Kommissær Frits Bolkestein fortalte den svenske venstrefløjsparlamentariker Jonas Sjöstedt, at han godt kunne glemme alt om en såkaldt Tobin-skat – en transaktionsskat på valutahandel. Efter Kommissærens opfattelse ville sådan en skat være i strid med hele fem artikler i traktaten. Især ville det være i strid med noget helt grundlæggende i traktaten; kapitalens frie bevægelighed. Og så ville det simpelthen ikke kunne lade sig gøre: Der kræves enstemmighed i Ministerrådet, hvis man skal tage et "tilbageskridt" med hensyn til liberalisering af kapitalbevægelser.

Desuden er det ifølge traktaten ikke muligt for EU at opkræve skat til sig selv. Mente altså Bolkestein.

Er der en vilje...

På den EU-kritiske tænketank Open Europe i London kalder Raul Ruparal idéerne om en transaktionsskat for en "non starter".

»Det ser ikke ud til, at der findes noget juridisk grundlag eller noget fortilfælde for en sådan skat, særligt ikke på EU-niveau, fordi provenuet aldrig vil kunne gå direkte ind i EU's budget. I bedste fald ville EU kunne rejse det som et forslag, der så skulle vedtages og håndhæves af medlemslandene,« siger han.

På den EU-venlige tænketank EPC (European Policy Centre) i Bruxelles er cheføkonom Fabian Zuleeg langt mere åben overfor tanken:

»Jeg har ikke juridisk baggrund nok til at vurdere det i detaljer, men jeg mener, at den politiske og økonomiske nødvendighed er stærke drivkræfter, som kan overvinde juridiske barrierer. Det har vi jo kunnet se i de seneste måneders økonomiske redningspakker. Nøglespørgsmålet for mig er ikke om der er et juridisk grundlag eller ej, men om den fælles politiske vilje i medlemslandene er stærk nok til fremskridt på dette område.«

Ifølge en meddelelse fra Finansministeriet til Folketingets Europaudvalg har "nogle lande" en interesse for sagen, mens et "større antal lande" er skeptiske.

"Vi arbejder med sagen"

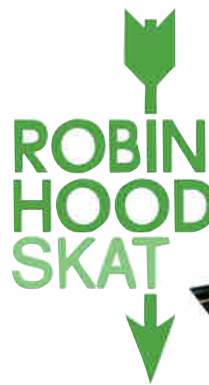
Hvis Finansministeriets vurdering holder stik har en Robin Hood skat på EU-niveau lange udsigter.

Hos Kommissionen, som har til opgave at forberede konkrete lovforslag, holder man foreløbig kortene tæt ind til livet.

»Tjenestegrenene er i gang med en grundig konsekvensanalyse af beskattning af finanssektoren. Spørgsmålene om subsidiaritet, og om EU's ret til at agere er vigtige dele af den analyse,« meddeler talsmanden David Boubli.

Da NOTAT spørger om den ansvarlige skattekommisær Algirdas Semesta har en kommentar til den tidligere så kategoriske afvisning af en Tobin-skat, svarer talsmanden Boubli:

»Når Kommissionen undersøger forskellige muligheder, vil man også analysere de relevante juridiske aspekter, herunder om en transaktionsskat vil være forenelig med den frie bevægelighed for kapital.« ♦

Der er kampagner i mange lande for indførelse af en Robin Hood skat, også i Danmark. Den danske kampagne drives bl.a. af IBIS, Mellempøkeligt Samvirke, Afrika Kontakt og ATTAC-Danmark. Den danske aflægger tog først fart i april i år. Følg kampagnens udvikling på www.robinhoodskat.dk

3.500.000.000.000 kr.

Landbrugsstøtten tilbage i tågen

Et portugisisk bananselskab og en statslig rumænsk bank ser ud til at være de nye topscorere blandt modtagerne af landbrugsstøtte fra EU. Men statistikken giver langt fra hele historien.

HEMMEIGHEDER. Hvorvidt Empresa de Gestao do Sector da Banana, dyrker bananer, opkøber den gule frugt, eller noget helt tredje, skal NOTAT lade være usagt. Men udbetalinger af i alt 6.163.727 euro (godt 44 millioner danske kroner) gør det portugisiske bananselskab til den førende modtager af "enkeltbetaling" fra EU's landbrugsfonde i 2010.

Enkeltbetaling er den største af mange forskellige typer landbrugsstøtte. Penge udbetales direkte til de enkelte bedrifter på baggrund af deres størrelse og tidligere produktion.

Til sammenligning med topscorerne modtog den største danske modtager, Brengtved Gods i Hasle, 6,2 millioner sidste år. Prins Joachim på Schackenborg fik tæt på 1,8 millioner danske kroner.

Problemet er bare, at selvom tallene passer, giver de et sløret billede af, hvordan EU's landbrugsstøtte bliver brugt; mere sløret end tidligere. Måske er det ikke alle pengene, der går til det portugisiske bananselskab selv, ligesom der kan være andre, der modtager mere. Det er ikke offentligt kendt.

Tre åbne lande

Efter en dom fra EU-domstolen i 2010 er det nemlig blevet forbudt at publicere navnene på de individuelle modtagere af landbrugsstøtten på medlemslandenes officielle hjemmesider. Den slags offentlighed er, ifølge Domstolen, et brud på beskyttelse af privatlivet, der er en grundlæggende rettighed. Kun støtte til juridiske personer – virksomheder og myndigheder – er derfor tilgængelig.

Men seks lande, blandt dem de store modtagere Frankrig og Storbritannien, giver end ikke oplysninger om de udbetalinger.

Tre EU-lande adskiller sig fra de øvrige:

Danmark, Sverige, og Ungarn har alle offentliggjort komplette oplysninger om modtagere af landbrugsstøtte, takket være de nationale offentlighedsregler; men kun til dem, der spørger.

Der er ikke nogen dansk, svensk eller ungarsk hjemmeside, hvor alle med en opkoblet computer kan læse med.

Forårets data-høst

Med tallene fra 2009 var det muligt at identificere cirka 8 millioner modtagere.

Dommen, som skelner mellem fysiske og juridiske personer, indebærer, at tallet på identificerede modtagere for 2010 er reduceret til 563.133.

Det betyder, at 40 af de 55 milliarder euro EU udbetalte til landbruget sidste år mangler offentligt kendte modtagere.

»Efter den elendige beslutning fra EU-domstolen er hemmeligholdelsen nu tilbage som en rendyrket hævn. Man kan kun håbe, at det er et midlertidigt tilbageslag, og at Kommissionen udarbejder nye regler, så skatteborgerne i EU har en mulighed for at se, hvad deres penge bliver brugt til og af hvem,« siger Jack Thurston, initiativtager til Farmsubsidy.org, et samarbejde mellem journalister og computerprogramører fra en række lande.

Det er Farmsubsidys årlige arbejds-

seminar – "Data Harvest" – i Bruxelles i maj, som viser, at det portugisiske bananselskab nok er den største modtager af enkeltbetaling til landmænd.

Den rumænske bank

Hvis man ser på den samlede udbetaling fra de mange forskellige støtteordninger, bliver billedet mere diffust. Listen over de 20 største modtagere toppes af den statsejede rumænske bank Fondul de Garantare a Creditului Rural med 220 millioner euro (1,6 milliarder danske kroner), efterfulgt af en statslig portugisisk vandvirksomhed og en række andre myndighedslignende modtagere. Men det skal nok ikke forstås sådan, at støtten er endt i lommerne på rumænske bankansatte og portugisiske funktionærer.

»Det er åbenlyst, at EU's medlemslande ser stort på kravet om at oplyse, hvem de endelige modtagere af støtten er. I stedet gør man rede for, hvem der fungerer som mellemlid og håndterer udbetalingerne, og det er en helt uinteressant oplysning,« siger Jack Thurston. ♦

En halv million om året til ministeren

Fødevarerminister Henrik Høegh og sønnen Anders modtog sidste år 879.626 danske kroner (117.951 euro) i landbrugsstøtte fra EU.

Henrik Høegh har, ifølge sin egen hjemmeside, overdraget gården til sin søn.

I 2010 er faderen registreret som modtager af 493.697 danske kroner (66.201 euro), mens sønnen er opført som modtager af 385.659 kroner.

Siden år 2000 har Henrik Høegh modtaget ialt 6.160.254 danske kroner (826.087 euro) til gården Nørrehave i Fuglse på Lolland.

Det betyder, at fødevarerministeren, der er tidligere næstformand for Dansk Landbrug, i gennemsnit har fået godt en halv million kroner om året fra EU de seneste elleve år.

Kilde: FødevarerErhvervs opgørelse til EU-Kommissionen, som er udleveret til Farmsubsidy.org

FOTO: POLFOTO

Fra Bruxelles til Schackenborg

Prins Joachim er røget en lille smule ned ad listen over de danske modtagere af landbrugsstøtte, selv om støttebeløbet til det kongelige gods er stort set uforandret.

PÅ STØTTEN. Det kongelige gods Schackenborg i Møgeltønder, der beboes af Prins Joachim, modtog 1.777.743 danske kroner fra EU's skatteydere i 2010. Det gav en placering som nr. 106 af de danske modtagere.

Det er en nedrykning fra plads nr. 96 i 2009, selvom den udbetalte støtte kun var 16.000 kroner lavere i 2010 end året før.

Topscorer sidste år blev Bregentved Gods i Hasle med 6.192.081 millioner danske kroner. I alt 610 danske bedrifter fik i 2010 1 million danske kroner eller mere i landbrugsstøtte fra EU. Det samlede antal støttemodtagere var 66.120.

Disse tal fremgår af oplysninger, som netværket Farmsubsidy.org har fået indsigt i fra Fødevarerhverv under Fødevareministeriet.

Mindre til Arla

En markant ændring i forhold til 2009 er, at der blev færre penge til de to store virk-

somheder Arla og Danisco, der i mange år har haft glæde af EU's eksportstøtteordning. De seneste ti år har Arla modtaget i alt 7,3 milliarder, og Danisco 3,6 milliarder danske kroner i støtte til eksport til lande uden for EU.

Men den støtteform er under afvikling, og udbetalingerne faldt med næsten 40 procent mellem 2009 og 2010. Det betød alligevel 180 millioner kroner til Arla fra EU i 2010 og mere beskedne 104.589 til Danisco sidste år.

Men det hører også med til historien, at Danisco efter frasalg af sukkerdivisionen i 2009, har ændret karakter, og nu koncentrerer sig om tilsætningsstoffer til levnedsmidler.

Tal på nettet

De samlede oplysninger om hvem i Danmark, som modtog hvad i EU-støtte i 2010, vil snart være tilgængelige på net-siden Farmsubsidy.org, hvor de aktuelle

tal kan sammenlignes med tilsvarende tal over en ti-årsperiode. Et regneark med oplysninger om de godt 1.000 største danske modtagere kan hentes på net-siden Aabenhedstinget.dk.

NOTAT har på sin hjemmeside i marts fejlagtigt udnævnt Kjærgaarden I/S i Ikast som største danske støttemodtager i 2010. Men de oplysninger fra Fødevarerhverv var ikke renset for tilbagebetalinger af forkert udbetalte bidrag. På nettolisten for 2010 er Kjærgaarden på plads nr. 7 efter Bregentved Gods i Hasle, Frijsenborg & Wedellsborg i Hammel, Bøje Pedersen i Arden, Svenstrup & Giesgaard ved Ringsted, R. G. Reventlow-Grinling ved Saks-købing og JSJ-Agro I/S i Aabybro. ♦

Bregentved Gods er den danske bedrift, som har modtaget den største støtte i 2010 fra EU, nemlig 6,2 mio. kr.

Månedens interview:

Demokratiets tilstand

NOTAT tager pulsen på demokratiets tilstand – i Danmark og Europa. Vi interviewer en person, som på den ene eller anden måde har gjort sig tanker om, hvordan det går med den demokratiske debat og borgernes indflydelse på samfundsudviklingen.

Effektivitet skader demokratiet

Kan borgerne få indflydelse på beslutningerne i EU? Lobbyismeksperten Olivier Hoedeman mener, at det vil kræve en radikal gentænkning af borgerinddragelse og demokrati i det europæiske samarbejde. EU's "borgerinitiativ" er et eksempel på problemet snarere end løsningen.

UDEMOKRATI OG LOBBYISTER. På Place du Luxembourg i Bruxelles er der mange caféer, hvor man kan møde politikere og embedsmænd fra både EU-Kommissionen og Parlamentet. Pladsen huser også hovedsæderne for store erhvervsorganisationer og lobbyfirmaer. Her kommer den dansk-hollandske lobbyekspert Olivier Hoedeman tit forbi, når han under rundvisninger i kvarteret fortæller anekdoter om lobbyister i EU's hovedstad. NOTAT mødte ham efter en rundvisning for deltagerne på DEO's Bruxellesrejse i april.

Olivier Hoedeman arbejder til dagligt med at holde styr på de henvendte 30.000 lobbyister – så mange er nu registreret i

Europa-Parlamentet – der har deres daglige gang i magtens korridorer. Han er en af grundlæggerne af organisationen Corporate Europe Observatory (CEO), der blev dannet i 1997, og siden har beskæftiget en lille, men voksende gruppe engagerede researchere og kampagnemedarbejdere. CEO's mål er at udfordre de store virksomheder og erhvervsorganisationers indflydelse på EU-lovgivningen ved at skabe offentlig debat om deres metoder.

Teknokraterne bestemmer

»Jeg er bekymret for demokratiet. Det er meget tydeligt for mig, at der mangler en forbindelse mellem beslutningstagerne

i EU og borgerne. EU har formået at udarbejde nogle meget effektive beslutningsprocedurer, men de er også meget teknokratiske og lukkede,« konstaterer Olivier Hoedeman, der mener, at det giver en enorm skævhed i mulighederne for at få indflydelse.

»Politikken bliver til i et system med et meget aktivt embedsværk og meget lidt folkelig deltagelse og inddragelse af offentligheden. Det fører til, at professionelle lobbyister kan få indflydelse, mens det er meget svært for borgerne. Det mener jeg er et centralt aspekt af EU's demokratiske underskud. Hvis ikke man for alvor begynder at gøre noget ved det problem, vil EU's beslutninger fortsat lide under manglende demokratisk legitimitet.«

Borgerinitiativet

Det hidtil mest konkrete tiltag fra EU's side for at skabe demokratisk deltagelse er det såkaldte borgerinitiativ. Det giver mulighed for, at man ved at indsamle en million underskrifter kan få forelagt et lovudkast for

Blå bog:

Olivier Hoedeman (født 1967) er forsknings- og kampagnekoordinator i lobbyovervågningsorganisationen Corporate Europe Observatory, hvor han har været aktiv i 15 år.

Han har skrevet en lang række artikler om lobbyisme og borgerindflydelse i EU og er medforfatter til bøgerne *Europa A/S* (2000) og *Bursting the Brussels Bubble* (2010).

EU-Kommissionen. Kommissionen skal så tage stilling til om det skal fremsættes som et egentligt lovforslag.

»Borgerinitiativet blev inkluderet i Lissabon-traktaten og præsenteret som et skridt imod mere demokrati i EU. Kommissionen er meget glad for det nye delta-gelsesdemokratiske værktøj, som de ofte fremhæver, vil bidrage til at skabe et mere demokratisk EU. For mig er det åbenlyst, at den udlægning er helt urealistisk.«

»Borgerinitiativet blev blandt andet til på baggrund af kampagner fra pro-demokratiske organisationer. De havde håbet på en mere vidtrækkende model, hvor Kommissionen skulle være bundet til at fremsætte et lovforslag på baggrund af initiativet. Men slutresultatet er, at der ikke er nogen form for binding eller forpligtelse«, fortæller Olivier Hoedeman. Og det er netop denne manglende forpligtelse, han lægger til grund for sin konklusion:

»Borgerinitiativet bidrager ikke til demokratisering af EU. Og det opvejer slet ikke den indflydelse, erhvervslivets store organisationer allerede har.«

Lettest for erhvervslivet

I den endelige udformning bliver det meget svært for borgergrupper at bruge borgerinitiativet, anfører Olivier Hoedeman. Underskrifterne skal f.eks. suppleres med så mange oplysninger om underskriveren, at det bliver en tung proces at samle en million. Kun store, velorganiserede og ressourcerstærke grupper vil kunne overvinde hindringerne. Men betyder det ligefrem, at det vil være erhvervslivet, der høster fordelene?

»Det ville ikke overraske mig, men de har en række mere effektive måder at påvirke EU på. Der er så mange lette kanaler

til rådighed for dem,« lyder det lakonisk fra lobbyeksperten. Han peger desuden på erfaringerne fra Californien, hvor man har et borgerinitiativ, der automatisk resulterer i et lovforslag til afstemning: »I Californien bliver det brugt af erhvervsorganisationerne. Typisk til at blokere for lovgivning, der ville skade deres interesser. Eller til at modvirke et initiativ fra borgere,« siger Hoedeman.

En offentlig debat

Spørgsmålet der melder sig er naturligvis: *Hvad kan borgerne gøre for at opnå indflydelse?*

»Jeg mener, det er nødvendigt for borgergrupper at organisere sig – for at modvirke Bruxelles – og bygge kampagner, som informerer lokalt om problemer. Og at de skaber netværk over grænserne. Borgergrupper er stærke på den måde, at de kan appellere med stor vægt til borgere i deres eget og i andre lande. De kan fremsætte et argument, der er af offentlig interesse – og som kan mobilisere folk.«

Borgerne vinder altså på det gode argument, der kan vinde genklang i den øvrige befolkning. De har ingen økonomiske eller andre skumle interesser i, at deres sag bliver fremmet – og det gør det nemmere for dem at vinde gehør. »For erhvervslivet er det nemmere bare at være til stede i Bruxelles. Når der er en egent-

lig politisk debat står de svagt,« anfører Hoedeman, som en forklaring på, hvorfor lobbyismen er så vigtig for erhvervsorganisationerne.

Effektivitet eller demokrati

Tror du på en demokratisk fremtid for EU?

»Hvis der var en politisk vilje til det, ville det være muligt. Borgerinitiativet var et meget lille skridt i retning af et mere demokratisk EU, men ikke noget der ændrer på de store problemer«, understreger Hoedeman. Han mener, der er behov for en drastisk reformering af måden at tænke demokrati på i EU. Et større fokus på inddragelse af de kritiske offentligheder i medlemslandene er helt nødvendig:

»På alle de vigtigste emner, der bliver besluttet i Bruxelles, skal der først være høringer i alle de 27 medlemsstater. Det må være idealet. Det vil åbne en mulighed for en national debat om nye initiativer. Det ville betyde, at det hele kommer til at foregå meget langsommere, og muligvis at nogle beslutninger aldrig bliver taget, men det er den eneste måde at få et demokratisk mandat og et folkeligt engagement. Så der er en spænding mellem effektivitet og demokrati. I de sidste ti-tyve år har der været fokus på effektivitet og meget lidt interesse i demokrati og folkelig opbakning.« ♦

TALERSTOLEN

**Af Emilie Turunen,
medlem af
EU-Parlamentet,
SF**

Trætte piloter og founding fathers

Jeg løber op til metroen i rask tempo. Lover mig selv, at jeg aldrig mere vil komme for sent ud af døren. I hvert fald ikke næste gang jeg har en aftale med en kommissær.

Står af på metrostationen Schuman, opkaldt efter Robert Schuman, en af EU's "founding fathers". En anden har givet navn til den bygning, jeg arbejder i; "Spinelli". Sådan er det her i Bruxelles; store europæiske personligheder navngiver bygninger, veje, stationer, pladser og institutioner. Har dog stadig ikke fået styr på detaljerne om de gamle mænd, så når en besøgsgruppe spørger til Schuman, Spinelli eller Spaak, kan jeg altid trække det sikre kort og sige: "founding father". Kunne have klædt projektet godt, om der havde været nogle "founding mothers".

Indhenter den tabte tid og bevæger mig ind i Kommissionens bergtede Berlaymont-bygning, en spøjs to-fløjsbygning med en masse stål udenpå. Bliver modtaget i receptionen og ført hele vejen op til 14. etage, hvor jeg skal mødes med estereren Siim Kallas, kommissær for transport.

Mit ærinde er enkelt: Hvad vil han gøre ved trætte piloter, der, på grund af lange arbejdstider og uregelmæssige hvil, udsætter sig selv og passagerer for stor fare? Baggrunden er, at Politiken skrev en veldokumenteret artikel om trætte danske piloter: 9 ud af 10 piloter har lavet fejl i cockpittet som resultat af træthed, halvdelen af alle har sovet uden aftale med medpiloten og 43 pct. har haft hændelser eller næsten-hændelser på grund af træthed. Det er dybt bekymrende! I 2008 kom den såkaldte Moebius-rapport, bestilt af EU-Kommissionen, med en anbefaling om, at den nuværende arbejdstid på op til 15 timers daglig flyvning skulle sættes ned til 13. Rapporten blev dog hurtigt pakket væk og dens anbefalinger negligeret.

»Derfor vil jeg gerne vide, hvilke tiltag, De har tænkt Dem at iværksætte«, siger jeg til Kallas. Han kigger skeptisk på mig og meddeler, at jeg ikke bør blande arbejdsmiljø og sikkerhed sammen. Jeg er i chok: mener kommissæren virkelig, at arbejdstid ikke påvirker træthed – og at træthed ikke påvirker sikkerheden?

Det Europæiske Agentur for Flysikkerhed undersøger lige nu forholdene. Og jeg følger den til dørs. Kan indtil videre konstatere, at EU har en transport-kommissær, som ikke giver meget for de dokumenterede problemer med trætte piloter. ♦

Siden sidst
NOTAT.dk

Ubehageligt græsk valg

Den anerkendte tyske økonom Peter Bofinger mener, det kan blive nødvendigt, at Grækenland går ud af euro-samarbejdet, skriver Politiken den 10. maj i artiklen »Tyskland tvivler på euroen«.

En sådan udtræden kan efter Bofingers mening kun undgås, hvis de øvrige euro-lande lempet vilkårene for de lån, de har ydet til grækerne. Eller hvis man tillader, at Grækenland får en gældssanering på sin gæld, der nærmer sig 170 procent af landets bruttonationalprodukt.

Gælden er så stor, at det i praksis er umuligt for Grækenland at optage nye lån på rimelige vilkår, siger Bofinger, der er en af de fem økonomiske vismænd i Tyskland.

Se artiklen »Grækenlands situation bliver værre og værre« på [Notat.dk](#)

Kommunerne ønsker færre licitationer

EU's krav om, at selv små kommunale opgaver skal sendes i licitation, får nu kommunerne til at protestere. Det fremgår af artiklen »Stor ståhej for ganske få tilbud« i Jyllands-Posten den 12. april.

Avisen oplyser, at 75 procent af kommunerne aldrig har fået så meget som ét eneste bud fra lande uden for Danmark, og at kun ganske få har skrevet kontrakt med en leverandør fra et andet land i EU.

Formanden for Kommunernes landsforening, Jan Trøjborg, kræver på den baggrund, at man forhøjer grænsen for, hvornår kommunerne skal udbyde en opgave i EU-licitation. I dag skal alle opgaver på over 1,4 millioner sendes i EU-udbud. Trøjborg mener, at beløbet mindst skal være dobbelt så stort.

Norsk nej til postdirektiv

Den norske regering har sagt nej til at indføre det nye postdirektiv, som er under vedtagelse i EU, og som vil betyde en yderligere begrænsning af de nationale postvæseners eneret på brevforsendelser. Det sker efter et stærkt pres fra det norske LO og de norske postarbejdere.

Norge kan som medlem af EØS (Det Europæiske Økonomiske Samarbejde) optage EU's direktiver i sin lovgivning, men er ikke som Danmark tvunget til at gøre det. Den norske regering kan sige nej, hvis man mener, at et direktiv ikke er i Norges interesser.

Den norske beslutning er taget, efter at man har foretaget en grundig undersøgelse af, hvad postdirektivet vil betyde for Norge. Denne undersøgelse, der blev gennemført efter krav fra LO, blev afsluttet i 2010, og har altså nu ført til et nej til direktivet.

Se artiklen »Norge siger nej til postdirektiv« på [Notat.dk](#)

Ønsker europæiske medlemmer af EU-Parlamentet

På foranledning af det liberale engelske parlamentsmedlem Andrew Duff vedtog EU-Parlamentets forfatningsudvalg med overvældende flertal tirsdag den 19.

april 2011 et forslag om, at vælgerne ved næste valg kan få to stemmer. Den ene skal som hidtil bruges til at vælge nationale kandidater. Den anden skal bruges til at vælge 25 medlemmer, som skal opstilles over hele EU. De skal opstilles af de »europæiske partier«, som EU har fået oprettet, og som skal have medlemmer fra mindst syv lande.

EU følger ikke Israel i Palæstinasag

Indtil nu har EU på næsten alle punkter støttet Israel i striden med palæstinenserne. Men noget tyder på, at denne politik er ved at ændre sig.

Den indgåede aftale mellem de to palæstinensiske organisationer Hamas – som kontrollerer Gaza – og Fatah – der kontrollerer Vestbredden – er blevet kritiseret af Israel, som hævder, at Hamas er en terrororganisation. Det har fået landet til at indstille al støtte til palæstinenserne, og man har opfordret USA og EU til at gøre det samme.

Men den 6. maj 2011 meddelte EU's udenrigs-politiske repræsentant Catherine Ashton, at Kommissionen har besluttet at give 85 millioner euro (cirka 640 millioner kroner) til palæstinenserne. Omkring halvdelen af beløbet vil gå til lønninger for lærere, læger og sygeplejersker, mens resten vil gå til at hjælpe palæstinensere i nød.

Se artiklen »Ændrer EU politik over for Israel?« på Notat.dk

Af Britta Thomsen,
medlem af
EU-Parlamentet,
Socialdemokraterne

De europæiske efterdønninger fra Fukushima

Da Japan fredag den 11. marts blev ramt af både jordskælv og tsunami fik det katastrofale konsekvenser for de mange tusinder japanere, der mistede livet. Samtidig satte de store problemer med Fukushima-værket atomkraftsikkerhed på dagsordenen i hele verden.

I EU var den tyske energikommissær Günther Oettinger hurtigt ude og love at alle atomkraftværker i EU skulle gennemgå en stresstest, der skulle afsløre om sikkerheden var i orden. Efterfølgende er bølgerne gået højt blandt energipolitikere i EU, for hvad indebærer egentlig en stresstest og hvem har beslutningsmyndigheden?

Som udgangspunkt er det op til de enkelte medlemslande at fastlægge deres egen energipolitik. Det betyder, at EU ikke kan blande sig i om Danmark, Spanien eller Ungarn vælger kulkraft, vindkraft eller atomkraft. Men atomkraften er derudover reguleret af Euratom, der er en juridisk selvstændig organisation, men har samme medlemskreds som EU. Euratom arbejder for udbredelse af og forskning i atomkraft. Men da tilhængere og modstandere af a-kraft har holdt hinanden i skak gennem flere årtier er organisationens traktatmæssige grundlag stort set uændret siden 1958. Første skridt på vejen til at sikre EU-borgerne mod katastrofer a la Fukushima er altså en revision af Euratom, hvor der lægges vægt på, at sikkerhed er organisationens mål nummer 1.

Men Euratom når desværre ikke at blive revideret her og nu. Derfor skal EU-landene hurtigst muligt finde enighed om udformningen af de stresstests, som det er planen skal være gennemført inden årets udgang. På den ene side står de lande, der har atomkraft og forsøger at begrænse testene til at omfatte følgerne af naturkatastrofer. På den anden side mener de lande, der ikke bruger a-kraft, sig langt fra sikre på, at dette er tilstrækkeligt. De kræver at testene også kontrollerer værkernes evne til at kunne kapere fx. terrorisme og menneskelige fejl såsom flystyr.

Jeg har fra min plads i Europa-Parlamentets energiudvalg slået et slag for at stresstestene bliver så omfattende som muligt. For vi må gøre os det klart, at risikoen ved atomkraftkatastrofer er grænseoverskridende og derfor er der brug for stresstests, der afslører atomkraftværkernes modstandsdygtighed overfor alverdens tænkelige trusler. ♦

Aktiv EU-debat inden sommer

Grundlovsarrangement 2011

Demokratistafetten skifter hænder søndag den **5. juni** kl. 10.00-11.30 i Vartovs gård, Farvergade 27, Kbh.

Carsten Jensen giver Ebbe Kløvedal-Reichs demokratistafet videre. Hvem får den i år? Der bliver også grundlovstale, fællessang og små overraskelser.

Pris: Deltagelse er gratis, men kaffe og brød kan købes.

Arrangør: DEO i samarbejde med Vartov.

Er en Robin Hood skat løsningen på finanskrisen?

Debatmøde torsdag den **9. juni** 2011 kl. 19-21.30 i Konferencerummet, Wegeners Gård, Vesterbrogade 60 A, Kbh.

EU-Parlamentet har foreslået, at EU indfører skat på finansielle transaktioner, kaldet Robin Hood skat. Bare en lille skat på 0,05% vil give op til flere tusind milliarder kr. i årlig indtægt.

Kom og hør den internationale finanseksperter **Sony Kapoor** fortælle om forslaget og forhandlingerne i EU. Derefter politikerpanel med **Nick Hækkerup** (S), **Jesper Petersen** (SF) og **Sofie Carsten Nielsen** (RV). Lars L. Nielsen fra **Finansrådet** kommer med en kritisk replik.

Pris: 50 kr. inkl. kaffe og juice, studerende 20 kr. Medlemmer af DEO og abonnenter på NOTAT gratis.

Arrangører: Robinhoodskat.dk og Oplysningsforbundet DEO

Se program og tilmeld dig på www.deo.dk eller telefon 70 26 36 66

Redaktion: NOTAT, Christiansborg, 1240 Kbh. K. redaktionen@notat.dk

I redaktionen: Kenneth Haar (ansv.), Luise Hemmer Pihl, Staffan Dahllöf, Sven Skovmand Michael B. Lauritsen, Rasmus Nørlem Sørensen, Andreas Bay-Laursen & Sisse Møller Møller.

Udgivet af DEO i samarbejde med EUDemokraterne, som får tilskud fra Europa-Parlamentet.

Forside: Scanpix. Fotocollage, foto fra den danske Robin Hood-kampagnes aktion ved Danske bank i april. Robin Hood-foto: Evelina Gold.

Abonnement: NOTAT, Nordkystvejen 2 F, 8961 Allingåbro, tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk CVR nr.: 18411008

Lay-out og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00

ISSN: 1603-7480

NOTAT
— magasin om Demokrati & Europa

"Vi venter på et mirakel"

Kun et mirakel kan sikre Robert Schumans kåring til helgen af anden grad.

HIMMELSK POLITIKER. Den 1. maj blev afdøde Pave Johannes Paul II saligkåret af Vatikanet i nærværelse af 1,5 millioner mennesker – den største demonstration i verden på arbejdernes internationale kampdag.

Kåringen sætter ikke afdøde på niveau med en helgen, men på et trin nede ad rangstigen – som en slags mellemmand mellem Gud og menneskene. Det er noget de kender alt til i Institut Saint Benoît i Frankrig. Det katolske institut har nemlig i hele 23 år arbejdet for at få saligkåret en helt anden personlighed, men har lige så længe haft et måske uoverstigeligt problem.

Instituttets kandidat er den hedengangne Robert Schuman, engang fransk udenrigsminister, og en af EU's grundlæggere fra den spæde begyndelse i 50'erne. Robert Schuman var bestemt en vigtig mand. En af få hovedpersoner i arbejdet med at få Rom-traktaten fra 1957, og dermed et nyt europæisk samarbejde på plads. Hans navn pryder en rund-

kørsel og en metrostation i Bruxelles, og hans billede dukker som regel op i pamfletter og billedbøger om EU's historie. Men ligefrem en slags mellemmand til gud?

Det mener de på Institut Saint Benoît. I perioden 1990-2004 underkastede de hans levned nøje studier, og ikke én plet kunne de finde, der kunne stå i vejen for den høje udmærkelse. Men der var heller ikke overdreven sejrstemning. Ved afslutningen af arbejdet bemærkede biskop Raffin af Metz:

»Der er mange, som værdsætter Schumans indsats for europæisk samarbejde. Men derfra til status som helgen er der et stykke.«

Det der står i vejen er noget meget konkret – eller hvad man nu skal sige: Der mangler et mirakel.

Fuld helgenstatus kræver to mirakler, mens saligkåring kun kræver ét. Den kvote opfyldte Johannes Paul II ved angiveligt at kurere en nonne for Parkinsons syge. Men hvad med Schuman?

I 2004 fik biskop Raffin lejlighed til at spørge Pave Johannes Paul, og denne svarede, at særligt, når det er politikere, der er på tale, må sagen behandles med stor omhu, og at et mirakel derfor er uomgængeligt. Og intet tyder på, at den nye Pave Benedikt vil bøje reglerne. EUObserver.com spurgte for nyligt til sagen ved Vatikanets ambassade i Bruxelles, og fik et klart svar:

»Vi venter stadig på et mirakel. Et mirakel er påkrævet for saligkåring, og to for at blive helgen.« lød det tørt.

Instituttet må derfor fortsætte sin søgen i almanakker og arkiver efter noget guddommeligt i Schumans gerninger. Og det er næppe nok at sige, det var et mirakel EU blev til. Pavestatens krav synes at være mere klas-siske. ♦

Kenneth Haar

NOTAT er idag en del af Oplysningsforbundet DEO, så du får også invitation til levende debatarrangementer under sloganet "EU-debat, mere spændende og mindre fastlåst"

Prøv
månedsmagasinet

NOTAT

Bestil
5 måneder gratis

Kun alm. sms-takst **sms: notat til 1204**

Tilbuddet er for at nye læsere kan lære magasinet at kende og gælder derfor kun for folk der ikke har abonneret de seneste to år.